

Ekonomiku výroby mlieka sa oplatí držať pod kontrolou. / Monika Michaličková, Martina Gondeková, Z. Krupová. In: Roľn. noviny : príloha Dojnice. - ISSN 1335-440X. - Roč. 83, č. 43 (2013), s. 6-7.

Ekonomiku výroby mlieka sa oplatí držať pod kontrolou

Ekonomické výsledky výroby mlieka v roku 2012 boli v záporných číslach. Nič to však nemení na skutočnosti, že produkcia mlieka je z hľadiska pravidelného prísunu peňazí do podnikov obrovským benefitom. Preto bude určite stáť za to pohľad na výsledky ekonomickej analýzy výroby mlieka.

Cieľom by mala byť bilancia...

V ekonomike výroby mlieka by malo platiť, že pri realizácii sú náklady rovné tržbám za mlieko. Na výnosovej strane by ale mali byť použité ceny mlieka bez zápočtu podpôr! V takomto prípade by bol výsledok hospodárenia z realizácie nulový a všetky dotácie by boli pre farmára „nadstavbou“. Farma by reálne disponovala zdrojmi, potrebnými na financovanie investícií. Tie by svojou účelnosťou mali potenciál zvyšovať produktivitu práce a znižovať fixné náklady. Postupom času, bez turbulentných výkyvov externého ekonomického prostredia, by bolo možné takouto cestou dosiahnuť zisk bez dotácií na kg mlieka. Znie to tak jednoducho... Ale situácia pri realizácii mlieka je dlhodobo v červených číslach. Pozrime sa na najnovšie výsledky za súbor 27 mliečnych stád evidovaných v ekonomickej databáze CVŽV Nitra.

Stabilné náklady a vyššia produkcia

Z hľadiska medziročného porovnania (2012/2011) k markantným zmenám vo výške nákladov na KD dojnice neprišlo. V roku 2012 dosiahli úroveň 7,181 €, pričom najväčší podiel v kalkulačnom vzorci patrilo nákladom na krmivá (37%). Po nich nasledovali ostatné priame náklady (25%), ktoré boli tvorené spotrebou materiálov, energií, výdavkami na opravy a udržiavanie a ostatnými priamymi nákladmi (napr. veterinárne výkony, sociálne náklady, poisťné, vnútropodnikové náklady...). Pri úžitkovosti 17,19 kg mlieka na KD (medziročne +6%), poklesli proporcionálne aj jednotkové náklady na úroveň 0,418 €/kg mlieka. Prehľad nákladových položiek za roky 2011 a 2012 je uvedený v tabuľke.

Výsledok realizácie v červených číslach

Pri realizačnej cene (bez dotačných titulov) 0,307 €/kg (-7%) mlieka v roku 2012, dosiahla strata z realizácie úroveň 0,111 €/kg. Táto hodnota predstavuje medziročný zlepšenie výsledku hospodárenia o 3%. Z uvedeného vyplýva, že napriek racionalizácii vo vynakladaní vstupov, boli potenciálne pozitívne ekonomické výsledky tlmené faktorom trhu – realizačnou cenou (graf). Aby boli náklady na kg mlieka pokryté, musela by byť realizačná cena vyššia až o 36%. A to je dosť... Cestou ako aspoň čiastočne ovplyvniť cenu mlieka by mohlo byť združovanie farmárov do fungujúcich asociácií. Tento krok by členom zabezpečil silnejšiu vyjednávaciu pozíciu pri cenotvorbe. Veď v jednote je sila.

Intenzita alebo proporcionálnosť?

Jednou z ciest optimalizácie výroby mlieka v praxi, je intenzívne zvyšovanie produkcie. Pozitívom je znižovanie fixných nákladov (do určitej úrovne produkcie) a vysoký objem predaného množstva, tzn. vyššie tržby. Na druhej strane, sú tu aj značné riziká. Vyťaženie zvierat, možnosť navýšenia nákladov súvisiacich s agroveterinárnymi výkonmi, úhynom zvierat, predajom neodpísaných zvierat na bitúnok a nižším produkčným vekom. Pre zaujímavosť, v roku 2012 by pre nulový výsledok hospodárenia musela byť denná produkcia

mlieka navýšená na úroveň 23,4 kg. Ale je možné zvýšiť produkciu o 36% a zachovať pritom nezmenenú výšku nákladov? Ak by sa totiž navýšili náklady, produkcia by musela ísť ešte vyššie. Inou cestou, ale z dlhodobého hľadiska optimálnejšiou, je prispôbenie úrovne nákladov danej výške produkcie. Pre rok 2012 by to znamenalo, znížiť náklady na KD na úroveň 5,277 €, t. j. cca o tretinu. Tiež dost'... Ale takáto cesta by pomohla podniku lepšie poznať svoje rezervy a precíznejšie riadiť manažment chovu. Zároveň by počet laktácií na kravu nebol skracovaný a celoživotné tržby za mlieko by mali potenciál pokryť okrem ročných nákladov na kravu aj jej náklady na odchov. Ďalším, a pravdepodobne aj optimálnym riešením, by bolo skombinovať efektívnejšie využitie vstupov pri vyššej produkcii, napríklad cez vyššiu produkčnú účinnosť krmiva, minimalizáciu nepriamych nákladov, zvýšenie produktivity práce... To sú však všeobecné odporúčania, ktoré v praxi znamenajú sisyfovské úsilie pri hľadaní a najmä praktickom presadzovaní nových riešení.

Monika Michaličková¹, Zuzana Krupová²

¹CVŽV Nitra, ²VÚŽV Praha

V prípade záujmu o detailnejšie informácie kontaktujte: michalickova@cvzv.sk, 037/6546386

Publikované v prílohe „DOJNICE“, Roľnícke noviny č. 43/2013

Tabuľka: Nákladová štruktúra ekonomiky výroby mlieka v rokoch 2011 a 2012 (€/KD)

Položka	2011		2012		Zmena 2012/2011	
	€	%	€	%	€	%
Pracovné náklady	0,531	7%	0,551	7%	+0,020	+4%
Krmivá	2,916	39%	2,768	37%	-0,148	-5%
Ostatné priame náklady	1,901	25%	1,851	25%	-0,050	-3%
Odpisy dlhodobého majetku a zvierat	1,254	17%	1,400	19%	+0,146	+12%
Nepriame náklady (réžie)	0,865	12%	0,900	12%	+0,035	+4%
Náklady spolu	7,467	100%	7,470	100%	+0,003	0%
Vedľajší výrobok	0,281		0,289		+0,007	+3%
Náklady na kŕmny deň (KD)	7,186		7,181		-0,005	0%

Graf: Realizačné parametre mlieka v rokoch 2011 a 2012 (€/kg mlieka)

